

Méně vedlejších účinků léčby a hospitalizací: Život s nádorovou nemocí krve je stále kvalitnější

4.12.2024 - | PROTEXT

Specifická je například situace pacienta, jehož onemocnění léčbu nevyžaduje - což je případ některých chronických leukémií - a nemoc pro něj není spojená s žádnými vedlejšími účinky léků, pouze s pravidelnými kontrolami stavu. Jiná je situace u nemocného, který užívá tablety: jde o komfortní léčbu efektivně potlačující onemocnění a umožňující normální kvalitu i délku života. Nicméně ani tato léčba se většinou neobejde bez vedlejších účinků a přístup samotného pacienta je pak zcela klíčový.

Vyrovnat se s diagnózou i léčbou

Jiným výzvám čelí nemocný s akutní leukémií, která stále představuje onemocnění, při němž je pacientův život v bezprostředním ohrožení. Často se musí léčit velmi intenzivně, zejména v prvních týdnech po stanovení diagnózy. *„Velice často se setkáváme s prvotním šokem nemocných, když jim sdělíme diagnózu leukémie - tedy diagnózu rakoviny krvinek. S tím se člověk určitou dobu vyrovnává. Některé pacienty s chronickou leukémií není potřeba léčit, neboť se onemocnění nechová agresivně a léčba by jim mohla spíš škodit. Když jim toto sdělíme, často nám zprvu nevěří. Takže velkou výzvou je vůbec se vyrovnat s takovou situací. Po čase však tito nemocní zjistí, že jim choroba nějak zásadně neovlivňuje a nezkracuje život a mohou vykonávat veškeré aktivity, které dosud dělali. Tím je ta prvotní výzva překonána,“* popisuje prof. MUDr. Michael Doubek, Ph.D., přední český lékař a vědec v oboru hematologické onkologie z Interní hematologické a onkologické kliniky LF MU a FN Brno.

V případě akutních leukémií se však nemocný musí vyrovnat jak s diagnózou, tak i s náročnou léčbou. *„Ta stále spočívá v kombinaci chemoterapie, imunoterapie a dalších nových léků. Léčba je to dlouhá, vyžaduje hospitalizace a je provázena infekčními komplikacemi,“* nastiňuje profesor Doubek. Pokud však člověk s akutní formou leukémie zvládne úvodní léčbu a je dosaženo remise - což se v současnosti týká většiny případů - vrací se do normálního plnohodnotného života.

Pokroky v léčbě: vyšší kvalita života

Kvalita života u nemocných s krevními malignitami se během posledních let výrazně zlepšuje, což je dáno několika faktory. V první řadě jde o moderní typy cílené protinádorové terapie dostupné pro stále širší spektrum onemocnění. Jde o léčbu, která není úplně bez nežádoucích účinků, ale má jich daleko méně než chemoterapie. *„Například u chronické lymfocytární leukémie jsme u řady nemocných přešli od infuzních terapií směrem k tabletové formě léčby. Už to samo o sobě vede k tomu, že se kvalita života nemocných výrazně zlepšuje. K nežádoucím účinkům patří například vliv na krevní tlak nebo srdeční rytmus, což jsou ale faktory, které se dají dobře monitorovat,“* popisuje Michael Doubek.

V případě akutních leukémií existují rovněž nové léky, které se ale zčásti stále musí podávat za hospitalizace. Jsou to také nové cílené léky nebo nové monoklonální protilátky. Profesor Doubek vysvětluje, že tyto léky vedly ke zlepšení kvality života především tím, že je díky nim dosahováno vyššího procenta vyléčení: *„To znamená, že kvalita života se zlepšuje těm nemocným už jenom proto, že dosáhnou remise. Samozřejmě nové léky pro akutní leukémie mají méně nežádoucích účinků. Pro*

pacienty s akutní myeloidní leukémií, kteří jsou třeba starší, měli řadu nemocí a v minulosti jsme je vlastně nemohli intenzivně léčit, máme kombinaci léků, které se dávají v tabletách a v podkožních injekcích, tedy ambulantně.“

Dalším faktorem významně ovlivňujícím kvalitu života pacientů pozitivním směrem je podpůrná léčba, například léčba infekcí. Lékaři mají nyní k dispozici řadu léků proti infekčním komplikacím, stále se také zlepšují možnosti intervence při poruchách srážení krve, krvácivých poruchách, či nedostatku krvinek pomocí transfúzí. Opět jde většinou o terapie podávané ambulantně, bez nutnosti hospitalizace. *„Nemocní jsou tedy více doma, se svými blízkými, a řada z nich může dělat všechny činnosti, na které jsou zvyklí. To má velmi důležitý pozitivní dopad na kvalitu jejich života,“* popisuje výhody profesor Doubek.

Péče i po vyléčení

Pacienti jsou sledováni také po ukončení léčby krevních nádorových onemocnění, a to v pravidelných intervalech takzvané dispenzarizace. Charakter sledování se liší podle toho, jaké onemocnění pacient prodělal a jakou léčbu v minulosti měl nebo nadále má. V případě tabletové léčby chronických leukémií jsou například monitorována již zmíněná rizika srdečně cévních onemocnění, proto jsou pacienti kromě kontrol na onkologii sledováni také u kardiologů. Dále mohou léky ovlivňovat například hladinu krevního cukru a funkce ledvin.

V případě akutních leukémií mohou mít pacienti nežádoucí účinky léčby spočívající například v ovlivnění funkce jater, slizniční toxicitě i ve vyšším riziku infekčních komplikací. Při nedostatku protilátek proti infekcím tedy dostávají protilátky formou infuzí. Pacientům se také doporučuje pravidelná vakcinace a po transplantaci kostní dřeně se provádí pravidelně kompletní přeočkování. *„Nemocní žijí srovnatelně dlouho s jejich vrstevníky a jsme také svědky toho, že se někteří mohou dožívat dalších nádorových nemocí. Toto je problematika, která bude asi stále častější vzhledem ke stárnutí populace a tomu, že v onkologii vyléčíme stále větší množství pacientů. Takže i v tomto ohledu pacienty sledujeme a snažíme se včas řešit nejčastější případy nádorů, které se mohou vyskytovat po léčbě krevní nemoci – často třeba kožní nádory,“* vysvětluje profesor Michael Doubek.

Mnozí pacienti po ukončení nádorové terapie cítí, že by měli upravit svůj životní styl. Tedy jíst zdravěji, omezit zlozvyky, více se hýbat. To vše lékaři doporučují, podle profesora Doubka je však důležité i k podpoře celkového zdraví přistupovat rozumně: *„Existují nejrůznější doplňky stravy, vitamíny a jiné preparáty propagované jako něco, co údajně výrazně zlepší život a předchází vzniku rakoviny a infekcí, co zvyšuje imunitu. To jsou věci, které ale nijak nepropagujeme. Respektive nebráníme pacientům v jejich vyzkoušení, ale také vysvětlujeme, že to může mít jen zcela okrajový přínos. Důležitější je, aby člověk měl zázemí, které mu umožní být spokojený se svým životem – prací, která ho baví, oporu v rodině, záliby. I když je někdy v nemoci těžké vést radostný život, je to skutečně to zásadní,“* uzavírá odborník.

Video rozhovor s prof. MUDr. Michaelem Doubkem, Ph.D., kde vysvětluje, jak se žije s onkologickým onemocněním krve:

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/mene-vedlejsich-ucinku-lecby-a-hospitalizaci-zivot-s-nadorovou-nemoci-krve-je-stale-kvalitnejsi/2604206>